

ข้อพิจารณา

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๕

การแก้ไขข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘ (“ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา”) นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงกระบวนการพิจารณาออกหมายซึ่งในหมวด ๓ ให้สอดคล้องกับหลักการของกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ให้ศาลตรวจสอบเหตุออกหมายซึ่งตามคำร้องของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการ โดยผู้ร้องจะต้องแสดงให้ศาลเห็นว่ามีความหนักแน่นตามสมควรว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา และมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น อันเป็นเหตุจำเป็นที่จะต้องซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ระหว่างดำเนินคดี และในกรณีที่ศาลเห็นว่ามีความหนักแน่นตามสมควรว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา และมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลอาจออกหมายซึ่งและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปในคราวเดียวกันได้ โดยไม่ต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและแยกพิจารณาสั่งคำร้องดังกล่าวเป็นอีกขั้นตอนต่างหาก อันเป็นการบูรณาการกระบวนการขึ้นออกหมายซึ่งกับการปล่อยชั่วคราวเข้าด้วยกัน เพื่อลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังได้แก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฯ บางส่วนให้เป็นไปตามกฎหมายปัจจุบันและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๑. ยกเลิกความในข้อ ๗ แห่งข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๔๘

เมื่อมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๕๖ แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๗ วรรคสอง ความว่า “ในกรณีที่ไม่มีกรจับแต่พนักงานสอบสวนได้แจ้งข้อหาแก่ผู้ต้องหาแล้ว ให้พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อให้พนักงานอัยการยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลาที่สืบแปลชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ต้องหาได้รับแจ้งข้อหา . . .” ด้วยเหตุนี้ ในปัจจุบัน แม้การที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาซึ่งเข้ามอตัวทราบจะไม่ถือเป็นการจับ พนักงานสอบสวนก็มีหน้าที่ในการส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการพร้อมทั้งส่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการเพื่อยื่นฟ้องต่อศาลแขวงให้ทันภายในกำหนดเวลา ๔๘ ชั่วโมง หรือขอผิดฟ้องภายในกำหนดเวลาเดียวกัน ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๗ วรรคสอง และวรรคสาม ต่อไป

สำหรับคดีอาญาที่ไม่อยู่ในอำนาจพิจารณาของศาลแขวง เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ วรรคท้าย ที่แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ บัญญัติว่า “เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหาไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามีความหนักแน่นตามสมควรว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา และมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลเห็นว่ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ระหว่างดำเนินคดี และในกรณีที่ศาลเห็นว่ามีความหนักแน่นตามสมควรว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหา และมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลอาจออกหมายซึ่งและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปในคราวเดียวกันได้ โดยไม่ต้องให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวและแยกพิจารณาสั่งคำร้องดังกล่าวเป็นอีกขั้นตอนต่างหาก อันเป็นการบูรณาการกระบวนการขึ้นออกหมายซึ่งกับการปล่อยชั่วคราวเข้าด้วยกัน เพื่อลดการคุมขังที่ไม่จำเป็น นอกจากนี้ยังได้แก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของประธานศาลฎีกาฯ บางส่วนให้เป็นไปตามกฎหมายปัจจุบันและสอดคล้องกับสภาพการณ์ของสังคม โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

ขณะนั้นเป็นเวลาทีศาลปิดหรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นว่านี้ให้นำมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมายขังโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงานสอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ . . .” ด้วยเหตุนี้ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนแจ้งข้อหาให้ผู้ต้องหาซึ่งเข้ามอบตัวทราบ หากพนักงานสอบสวนเห็นว่ามิเหตุที่จะออกหมายขังผู้ต้องหานั้น พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขออนุญาตออกหมายขังได้ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๓๔ วรรคท้าย ดังนั้น ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ข้อ ๗ จึงไม่มีที่ใช้ไปอีกต่อไปและสมควรยกเลิก

๒. แก้ไขความในวรรคหนึ่งของข้อ ๙ เกี่ยวกับแนวทางการมาศาลเพื่อตอบคำถามในการร้องขอหมายจับหรือหมายค้นของพนักงานฝ่ายปกครอง ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานอื่น จากเดิมที่กำหนดว่า “ . . .ต้องพร้อมที่จะมาให้ผู้พิพากษาสอบถามก่อนออกหมายได้ทันที” เป็น “ . . .ต้องมาให้ผู้พิพากษาสอบถามก่อนออกหมาย” เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติว่าผู้ร้องขอหมายจับหรือหมายค้น ต้องมาศาลเพื่อประโยชน์แก่การที่ศาลจะสอบถามเกี่ยวกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ก่อนออกหมาย

๓. แก้ไขเพิ่มเติมประเภทของพยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุสมควรในการออกหมายจับหรือหมายค้นตามความในข้อ ๑๗ ดังนี้

ข้อ ๑๗ (๑) เพิ่มบันทึกการสืบสวน บันทึกสรุปข้อเท็จจริงจากสำนวนการสอบสวนที่เสนอต่อผู้บังคับบัญชา หมายจับเดิมและหมายเรียก (ถ้ามี) และเนื่องจากพยานหลักฐานที่จะใช้พิสูจน์ข้อเท็จจริงในชั้นร้องขอออกหมายขังนี้ พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการอาจจำเป็นต้องใช้ในกระบวนการสอบสวนต่อไป ดังนั้น เพื่อไม่ให้เป็นการกระทบต่อกระบวนการรวบรวมพยานหลักฐานในชั้นสอบสวนและเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการปฏิบัติงาน จึงเพิ่มแนวทางการเสนอพยานหลักฐานในข้อ ๑๗ (๑) ให้ผู้ร้องขอสามารถยื่นเอกสารหลักฐานเหล่านี้โดยทำเป็นสำเนารับรองถูกต้องแทนได้

ข้อ ๑๗ (๒) เพิ่มชุดตรวจพิสูจน์โทรศัพท์เคลื่อนที่

ข้อ ๑๗ (๓) เพิ่มตัวอย่างข้อมูลที่ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้รวมถึงข้อมูลที่ได้จากโปรแกรมสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ภาพจากกล้องวงจรปิดหรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่น ด้วย

๔. ยกเลิกความในหมวด ๓ การร้องขอและการออกหมายขัง ข้อ ๓๙ ถึงข้อ ๔๔ ทั้งหมด เพื่อปรับปรุงกระบวนการในการพิจารณาพยานหลักฐานที่สนับสนุนเหตุในการขอออกหมายขัง วางแนวทางการวินิจฉัยเหตุสมควรในการออกหมายขังให้เกิดการพิจารณาที่ครอบคลุมข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน และเกิดการบูรณาการกับกระบวนการในชั้นปล่อยชั่วคราว โดยแบ่งเป็นหัวข้อยังนี้

การร้องขอ

ข้อ ๓๙ พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนซึ่งร้องขอให้ศาลออกหมายขังจะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับคดีหรือสอบสวนคดีที่ร้องขอออกหมายขังนั้น และต้องมาให้ผู้พิพากษาสอบถามก่อนออกหมาย

ข้อ ๓๙ ที่แก้ไขใหม่นี้ ยังคงหลักการตามข้อ ๔๐ เดิมว่า พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนซึ่งร้องขอให้ศาลออกหมายขังจะต้องเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับคดีหรือสอบสวนคดีที่ร้องขอออกหมายขังนั้น แต่มีการปรับถ้อยคำเกี่ยวกับแนวทางการมาศาลเพื่อตอบคำถามในการร้องขอหมายขัง จากเดิมที่กำหนดว่า “. . . ต้องพร้อมที่จะมาให้ผู้พิพากษาสอบถามก่อนออกหมายได้ทันที” เป็น “. . . ต้องมาให้ผู้พิพากษาสอบถามก่อนออกหมาย” เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติว่าผู้ร้องขอหมายขังต้องมาศาลเพื่อประโยชน์แก่การที่ศาลจะสอบถามเกี่ยวกับพยานหลักฐานต่าง ๆ ก่อนออกหมาย

ข้อ ๔๐ คำร้องขอให้ศาลออกหมายขัง

(๑) ต้องระบุชื่อ ชื่อสกุล อายุ หมายเลขประจำตัวประชาชน อาชีพของผู้ต้องหาหรือจำเลย ข้อหาและอัตราโทษ วันเวลาและสถานที่เกิดเหตุ พฤติการณ์แห่งคดี เหตุแห่งการออกหมายขัง พร้อมเสนอพยานหลักฐาน เช่น ผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือพยานหลักฐานสำคัญอื่นที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายขังและระยะเวลาที่จะขอให้ศาลสั่งขัง

(๒) ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นศาลได้ออกหมายจับไว้ ให้แสดงหมายหรือรายละเอียดของหมายดังกล่าว

(๓) ในกรณีที่เป็นการร้องขอครั้งแรกในระหว่างสอบสวนต้องระบุวันเวลาที่จับกุมรวมทั้งวันเวลาที่ผู้ต้องหาถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนไว้ด้วย

(๔) ให้ใช้แบบพิมพ์คำร้องขอหมายขังตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

ในกรณีที่พนักงานอัยการผู้เป็นโจทก์ประสงค์จะร้องขอให้ขังจำเลยระหว่างไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา โจทก์ต้องระบุความประสงค์เช่นว่านั้น รวมทั้งรายละเอียดตามวรรคหนึ่งมาในคำฟ้อง

ข้อ ๔๐ ที่แก้ไขใหม่นี้ยังคงหลักการเกี่ยวกับการระบุรายละเอียดในคำร้องขอออกหมายขังตามข้อ ๔๑ เดิม แต่เพิ่มเติมรายละเอียดบางประการที่ต้องระบุในคำร้องขอใน (๑) ได้แก่ หมายเลขประจำตัวประชาชน (หรือหลักฐานแสดงตัวตน) อัตราโทษ พฤติการณ์แห่งคดี เหตุแห่งการออกหมายขัง และกำหนดให้แนบภาพถ่ายปัจจุบันของผู้ต้องหาหรือจำเลย พร้อมเสนอพยานหลักฐานที่จำเป็นแก่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง เช่น ผลการตรวจพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ ภาพถ่ายที่เกี่ยวข้อง หรือพยานหลักฐานสำคัญอื่นที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายขังมาพร้อมคำร้องขอ

นอกจากนี้ ได้กำหนดให้ใช้แบบพิมพ์คำร้องขอหมายขังตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด ซึ่งมีรายละเอียดสอดคล้องกับแนวทางการนำเสนอข้อเท็จจริงตามข้อบังคับในหมวด ๓ ที่แก้ไขใหม่นี้

การไต่สวน

ข้อ ๔๑ การพิจารณาคำร้องขอหมายขังระหว่างสอบสวน แม้ผู้ต้องหาไม่คัดค้าน แต่ศาลต้องพิจารณาว่ามีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหาน่าจะได้กระทำความผิดอาญา หากมีการจับกุมผู้ต้องหา การจับกumnั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และผู้ต้องหาถูกควบคุมเกินกำหนดเวลาตามกฎหมายหรือไม่ ศาลไม่ฟังออกหมายขังผู้ต้องหาโดยพิจารณาแต่คำร้องขอหมายขังและบันทึกการจับกุมเพียงลำพัง

ผู้ร้องมีหน้าที่ในการเสนอพยานหลักฐานตามวรรคหนึ่ง โดยให้นำหลักเกณฑ์ในการเสนอพยานหลักฐานและการรับฟังพยานหลักฐานตามข้อ ๑๖ ถึงข้อ ๑๘ มาใช้บังคับแก่การออกหมายขังด้วยโดยอนุโลม

เมื่อผู้ต้องหาต้องขังในระหว่างสอบสวนครบ ๔๘ วันแล้ว หากพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนร้องขอให้ขังผู้ต้องหานั้นต่อไปอีก จะต้องอ้างเหตุจำเป็นมาในคำร้องขอด้วย และศาลจะสั่งอนุญาตให้ขังต่อไปได้ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนได้แสดงถึงเหตุจำเป็นดังกล่าวและได้นำพยานหลักฐานมาให้ศาลไต่สวนจนเป็นที่พอใจแก่ศาลแล้ว

ในการไต่สวนตามความในข้อนี้ ผู้ต้องหาไม่มีสิทธิแต่งตั้งทนายความเพื่อแถลงข้อคัดค้านและซักถามพยาน ถ้าผู้ต้องหาไม่มีทนายความ ให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่าต้องการทนายความหรือไม่ หากผู้ต้องหาต้องการ ให้ศาลตั้งทนายความให้ เมื่อทนายความผู้นั้นได้ทำหน้าที่แล้วให้ศาลกำหนดจำนวนเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายให้ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยเบิกจ่ายจากเงินงบประมาณของศาล

เจตนารมณ์ของข้อ ๔๑ ที่แก้ไขใหม่นี้ สืบเนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้นำเหตุในการออกหมายจับตามมาตรา ๖๖ มาใช้บังคับแก่การออกหมายขังผู้ต้องหาหรือจำเลย ในระหว่างสอบสวน ไต่สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา โดยอนุโลม และโดยที่เหตุตามมาตรา ๖๖ (๑) และ ๖๖ (๒) มีหลักเกณฑ์สำคัญร่วมกันประการหนึ่ง คือ การ “มีหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา . . .” ซึ่งพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการผู้ร้องขอออกหมายขังย่อมมีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานดังกล่าว การที่บทบัญญัติมาตรา ๘๗ วรรคสาม กำหนดให้ศาลสอบถามผู้ต้องหาว่ามีข้อคัดค้านประการใดหรือไม่ ก็เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ต้องหาได้แสดงข้อโต้แย้งเกี่ยวกับเหตุที่ผู้ร้องขอกกล่าวอ้างในการร้องขอออกหมาย อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ต้องหาจะไม่คัดค้าน ผู้ร้องขอก็ยังคงมีภาระการพิสูจน์ให้เห็นถึงเหตุสมควรในการออกหมายขังตามที่กล่าวอ้างต่อไป ดังนั้น ข้อ ๔๑ วรรคหนึ่ง จึงกำหนดให้ศาลพิจารณาว่าในการร้องขอออกหมายขังนั้นมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหาน่าจะได้กระทำความผิดอาญาหรือไม่ แม้ผู้ต้องหาจะไม่คัดค้านก็ตาม และข้อ ๔๑ วรรคสอง กำหนดให้ผู้ร้องขอมีหน้าที่ในการเสนอพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ถึงเหตุดังกล่าว

นอกจากเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ ที่นำมาใช้บังคับแก่การออกหมายขังแล้ว ในกรณีที่มีการจับกุมผู้ต้องหา ข้อ ๔๑ วรรคหนึ่ง ยังกำหนดให้ศาลพิจารณาด้วยว่าการจับกumnั้นชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะหากการจับไม่ชอบด้วยกฎหมาย พนักงานสอบสวนย่อมไม่มี

อำนาจควบคุมและไม่มีอำนาจนำตัวผู้ต้องหาหายยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายจับ (คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๖๖/๒๕๔๑) นอกจากนี้ ศาลต้องพิจารณาต่อไปว่าผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวเกินกำหนดเวลาตามกฎหมาย คือ ๔๘ ชั่วโมง นับแต่เวลาที่ถูกนำตัวไปถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่ถูกจับ (หรือที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในกรณีที่สามารถนำตัวไปยังที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบได้ในขณะนั้น) หรือไม่ เพราะหากผู้ต้องหาถูกควบคุมตัวเกินกำหนดเวลา ก็จะมีคำร้องขอให้ศาลออกหมายจับไม่ได้ เว้นแต่จะมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอย่างอื่นอันมีอาจก้าวล่วงเสียได้ ซึ่งผู้ร้องขอมีหน้าที่เสนอพยานหลักฐานในส่วนนี้ต่อศาลตามข้อ ๔๑ วรรคสอง เช่นกัน

ในการพิจารณาพยานหลักฐานที่ผู้ร้องขอเสนอดังกล่าว ข้อ ๔๑ วรรคหนึ่ง กำหนดแนวทางว่า ศาลไม่พึงออกหมายจับผู้ต้องหาโดยพิจารณาแต่คำร้องขอหมายจับและบันทึกการจับกุมเพียงลำพัง โดยข้อ ๔๑ วรรคสอง กำหนดให้นำหลักเกณฑ์ในการเสนอพยานหลักฐานและการรับฟังพยานหลักฐานตามข้อ ๑๖ ถึงข้อ ๑๘ มาใช้โดยอนุโลม กล่าวคือ

(๑) ผู้ร้องขอต้องสาบานหรือปฏิญาณตน รวมทั้งแถลงต่อศาลถึงข้อมูลและพยานหลักฐานที่สนับสนุนเหตุแห่งการออกหมายจับ โดยควรนำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือข้อมูลอันเป็นเหตุแห่งการออกหมายจับมาเบิกความต่อศาล เว้นแต่ พยานดังกล่าวไม่สามารถมาเบิกความได้ ก็อาจใช้บันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวมาเสนอเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของผู้ร้องขอแทน (ข้อ ๑๖)

(๒) พยานหลักฐานที่เสนอต่อศาลในการร้องขอออกหมายจับ จะเป็นพยานหลักฐานประเภทเดียวกันกับพยานหลักฐานที่พิสูจน์ถึงเหตุในการออกหมายจับหรือหมายค้นตามข้อ ๑๗ เช่น ข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์หรือที่ได้จากการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี และข้อมูลที่ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้ร้องขอต้องแนบพยานหลักฐานเหล่านี้มาพร้อมคำร้องขอออกหมายจับตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๔๐ (๑)

(๓) สำหรับมาตรฐานการพิสูจน์ในการร้องขอออกหมายจับนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑) และ ๖๖ (๒) ใช้คำว่า “หลักฐานตามสมควร” ซึ่งเป็นเรื่องที่ศาลพึงพิจารณาตามความเหมาะสมของรูปคดีแต่ละเรื่อง อย่างไรก็ตาม การรับฟังพยานหลักฐานในชั้นนี้ ศาลไม่จำเป็นต้องถือเคร่งครัดเช่นเดียวกับการรับฟังพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดจำเลย (ข้อ ๑๘)

สำหรับข้อความตามวรรคสามและวรรคสี่ ยังคงหลักการตามข้อ ๔๒ เดิม ทุกประการ

ข้อ ๔๒ การออกหมายจับในความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสามปี ต้องปรากฏด้วยว่ามีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหานั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น

ความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี แม้ปรากฏหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหานั้นจะได้กระทำความผิด แต่หากไม่ปรากฏเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ศาลจะไม่ออกหมายจับก็ได้

หลักการตามข้อ ๔๒ วรรคหนึ่ง เป็นไปตามเหตุแห่งการออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๒) ซึ่งนำมาใช้บังคับแก่การออกหมายจับโดยอนุโลม ส่วนข้อ ๔๒ วรรคสอง นั้น สืบเนื่องจากเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ (๑) ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี” นั้น เป็นการใช้ระดับความร้ายแรงของข้อหามาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาออกหมายจับ โดยไม่ได้บัญญัติให้พิจารณาถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับความเสี่ยงในการหลบหนี การจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นของผู้ต้องหาด้วย อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวัตถุประสงค์ในการออกหมายจับระหว่างสอบสวนหรือระหว่างพิจารณาย่อมเป็นไปเพื่อให้เกิดความแน่นอนว่าการดำเนินคดีจะมีตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยอยู่ตลอดกระบวนการโดยไม่หลบหนี และเป็นไปเพื่อคุ้มครองกระบวนการสืบพยานหลักฐาน คุ้มครองความปลอดภัยของผู้เสียหายและพยาน ตลอดจนสังคมโดยรวม นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคราวเดียวกัน ดังนั้น แม้อัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี แต่หากไม่ปรากฏความเสี่ยงในการที่ผู้ต้องหาจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นเลย เช่น คดีความผิดที่กระทำโดยประมาทซึ่งพฤติการณ์ไม่ร้ายแรง ผู้ต้องหาเข้ามาขอปรับด้วยตนเอง และมีพฤติการณ์ในการเยียวยาความเสียหายแก่ผู้เสียหายมาโดยตลอด ก็อาจไม่มีความจำเป็นที่จะต้องขังผู้ต้องหาไว้ในระหว่างสอบสวน ดังนั้น ข้อ ๔๑ วรรคสอง จึงวางแนวทางให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจที่จะไม่ขังผู้ต้องหาได้ในกรณีเช่นนี้

ข้อ ๔๓ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาว่าผู้ต้องหาอาจจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่นหรือไม่ ให้เจ้าหน้าที่ศาลรวบรวมข้อมูลของผู้ต้องหา และพฤติการณ์แห่งคดีเพื่อประเมินความเสี่ยงดังกล่าวตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

สืบเนื่องจากการนำแบบประเมินความเสี่ยงและการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องหาหรือจำเลยมาใช้ประกอบการพิจารณาคำร้องขอปล่อยชั่วคราวของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ วรรคสอง เพื่อประเมินว่า เมื่อปล่อยชั่วคราวแล้วผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนีหรือไม่ ซึ่งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงในการหลบหนีของผู้ต้องหานี้เป็นเหตุที่ศาลควรนำมาพิจารณาในการออกหมายจับเช่นเดียวกัน ดังนั้น ข้อ ๔๓ จึงกำหนดให้นำวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความเสี่ยงมาใช้ตั้งแต่ชั้นพิจารณาคำร้องขอออกหมายจับ เพื่อประเมินความเสี่ยงในการหลบหนีของผู้ต้องหา ซึ่งอาจนำไปสู่การพิจารณาถึงพฤติการณ์ในการที่ผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือไปก่อเหตุอันตรายประการอื่นด้วย นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ศาลอาจสอบถามข้อมูลของผู้ต้องหาไปยังบุคคลใกล้ชิด ตลอดจนสอบถามบุคคลดังกล่าวหรือบุคคลที่มีรายชื่ออยู่ในข่ายที่อาจตั้งเป็นผู้กำกับดูแลในท้องถิ่นนั้น ถึงความสมัครใจในการเป็นผู้กำกับดูแลผู้ต้องหาหากได้รับการปล่อยชั่วคราว เพื่อเสนอข้อมูลต่อศาลประกอบการพิจารณาในคราวเดียวกัน

ข้อ ๔๔ การพิจารณาสั่งคำร้องขอหมายขังนั้น ให้ศาลคำนึงถึงความปลอดภัยในชีวิต ร่างกาย จิตใจ ทรัพย์สิน และสิทธิอื่นตามกฎหมายของผู้เสียหายหรือพยาน โดยอาจพิจารณาความคิดเห็นของบุคคลดังกล่าวเพื่อประกอบการสั่งคำร้องขอหมายขังหรือคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราว

การพิจารณาสั่งคำร้องขอออกหมายขัง ศาลต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เสียหายและพยานประกอบกันไปด้วย โดยพิจารณาว่าหากไม่ขังหรือปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยแล้ว จะมีความเสี่ยงในการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะไปข่มขู่ คุกคาม หรือก่อเหตุอันตรายต่อผู้เสียหายหรือพยานอันถือเป็นการก่อเหตุอันตรายประการอื่นหรือไม่ ทั้งนี้ แบบพิมพ์คำร้องขอหมายขังที่จะออกตามข้อบังคับที่แก้ไขใหม่นี้ มีรายละเอียดให้พนักงานสอบสวนระบุข้อคัดค้านและเหตุแห่งการคัดค้านของผู้เสียหายและพยานสำคัญในกรณีที่ผู้ต้องหาขอปล่อยชั่วคราวไว้ด้วย ซึ่งศาลสามารถนำความคิดเห็นของบุคคลดังกล่าวในส่วนนี้มาประกอบการสั่งคำร้องขอหมายขังหรือคำร้องขอให้ปล่อยชั่วคราวได้ นอกจากนี้ ศาลอาจตรวจสอบความคิดเห็นของผู้เสียหายจากฐานข้อมูลของศูนย์กลางข้อมูลผู้เสียหายในคดีอาญาในระบบบริการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (CIOS) ได้อีกทางหนึ่ง

หากศาลพิจารณาเห็นสมควรปล่อยชั่วคราว แต่เห็นว่ามีความเหมาะสมที่จะคุ้มครองความปลอดภัยของผู้เสียหายหรือพยาน ศาลอาจกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองผู้เสียหายหรือพยานประกอบการปล่อยชั่วคราว โดยนำแนวทางตามคำแนะนำของประธานศาลฎีกาเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติต่อผู้เสียหายในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๗ มาใช้ เช่น ห้ามยุ่งเกี่ยวหรือติดต่อกับผู้เสียหายหรือพยาน ห้ามปรากฏตัวให้ผู้เสียหายหรือพยานเห็นโดยจงใจ ห้ามเข้าไปในสถานที่ที่ผู้เสียหายหรือพยานอยู่อาศัย หรือห้ามสืบหาหรือตรวจสอบความเป็นไปของผู้เสียหายหรือพยาน

การออกหมาย

ข้อ ๔๔/๑ แม้เป็นกรณีที่มีเหตุออกหมายขัง แต่ถ้าศาลเห็นว่ายังมีวิธีป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้ ศาลจะงดออกหมายขังและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นก็ได้ กรณีเช่นว่านี้ ไม่ตัดอำนาจพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ ต่อไป

ถ้าความผิดที่ถูกล่าม اتهامเป็นความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันยอมความได้ หรือเป็นกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาปรากฏตัวต่อพนักงานสอบสวนโดยไม่มีการออกหมายจับ พึงพิจารณาดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

เนื่องจากเดิมกระบวนการพิจารณาออกหมายขังผู้ต้องหาได้แยกต่างหากจากกระบวนการพิจารณาปล่อยชั่วคราว กล่าวคือ เมื่อพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอออกหมายขังผู้ต้องหา และศาลเห็นว่ากรณีมีเหตุสมควรในการออกหมายขังตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๖๖ และเป็นกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องทำการสอบสวน หรือในชั้นพิจารณาที่ศาลประทับฟ้องและเห็น

ว่ามีเหตุในการออกหมายขัง ศาลก็จะมีคำสั่งอนุญาตให้ออกหมายขังผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ จากนั้นเมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราว ศาลจึงจะพิจารณาเหตุสมควรในการปล่อยชั่วคราวต่อไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อการออกหมายขัง ศาลจำต้องพิจารณาถึงความเสี่ยงในการที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเดียวกันกับเหตุที่ศาลจะพิจารณาไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘/๑ (๑) (๒) และ (๓) และเนื่องจากการปรับปรุงแก้ไขข้อบังคับในหมวด ๓ เรื่องการร้องขอและการออกหมายขังนี้ ได้วางแนวทางให้เกิดกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงดังกล่าวตั้งแต่ในชั้นพิจารณาออกหมายขังแล้ว ดังนั้น แม้เป็นกรณีที่มีเหตุออกหมายขังได้ แต่หากความเสี่ยงในการที่ผู้ต้องหาจะหลบหนี จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น อยู่ในระดับที่ควบคุมหรือป้องกันในระหว่างการปล่อยชั่วคราวได้ ก็สมควรให้ศาลสามารถใช้ดุลยพินิจดออกหมายขังและปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยไปได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องออกหมายขังและรอให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวก่อน

แม้ตามข้อ ๔๔/๑ นี้ ศาลจะสั่งอนุญาตปล่อยชั่วคราวไปได้โดยไม่ต้องออกหมายขังก่อน แต่ก็ เป็นเรื่องที่ผ่านมาการพิจารณาของศาลว่ามีเหตุออกหมายขังมาแล้ว ดังนั้น หากเป็นชั้นสอบสวน พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการก็ยังมีอำนาจที่จะร้องขอให้ศาลสั่งขังผู้ต้องหาในครั้งต่อ ๆ ไปได้ตามหลักเกณฑ์ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ โดยต้องถือว่าจำเลยอยู่ในอำนาจของศาลแล้ว และเมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้น โจทก์ย่อมฟ้องจำเลยต่อศาลได้โดยไม่ต้องนำตัวจำเลยมาศาลพร้อมฟ้อง (เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๘๗/๒๕๖๐ และ ๖๔๖๒/๒๕๔๓)

ข้อ ๔๔/๑ วรรคสอง เป็นการกำหนดให้พึงนำวิธีการตามวรรคหนึ่งมาใช้กับความผิดลหุโทษซึ่งเป็นความผิดไม่ร้ายแรง ความผิดอันยอมความได้หรือคดีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยเข้ามาขอตัว ซึ่งโดยพฤติการณ์ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีแนวโน้มในการที่จะหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ค่อนข้างต่ำ อย่างไรก็ตาม การที่ศาลจะใช้ดุลยพินิจดออกหมายขังและปล่อยชั่วคราวสำหรับความผิดเหล่านี้ ก็ยังคงเป็นไปภายใต้หลักการตามวรรคหนึ่ง คือ ต้องเป็นกรณีที่ศาลเห็นว่าสามารถป้องกันมิให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้

ข้อ ๔๔/๒ ในกรณีที่ศาลเห็นว่าจำเลยวิกลจริตและไม่สามารถต่อสู้คดีได้ ให้ศาลไต่สวนว่ามีเหตุตามข้อ ๔๑ วรรคหนึ่ง และข้อ ๔๒ ที่จะออกหมายขังผู้นั้นไว้หรือไม่ หากมีเหตุที่จะออกหมายขัง ศาลอาจสั่งให้ส่งตัวผู้นั้นไปควบคุมและบำบัดรักษาในสถานบำบัดรักษาตามพระราชบัญญัติสุขภาพจิต พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๖ หรือส่งตัวผู้นั้นให้ผู้อนุบาล ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือบุคคลอื่นที่เต็มใจรับไปดูแลรักษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔ วรรคสอง แทนการออกหมายขังก็ได้

ข้อ ๔๔/๒ นี้ ยังคงหลักการตามข้อ ๔๓/๑ เดิม ทุกประการ

ข้อ ๔๔/๓ การกำหนดระยะเวลาในการสั่งขังผู้ต้องหา นอกจากพิจารณาอัตราโทษตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ให้ศาลพิจารณาความจำเป็นในการสอบสวนและระยะเวลาที่เหมาะสมในการรวบรวมพยานหลักฐานต่าง ๆ ประกอบด้วย โดยสอบถามหรือไต่สวนพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการให้ได้ว่า พยานหลักฐานที่อยู่ระหว่างการรวบรวมนั้นมีความสำคัญหรือมีความเกี่ยวพันในคดีอย่างไร มีอุปสรรคข้อขัดข้องอย่างไรที่ทำให้การสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ และการคุมขังผู้ต้องหาต่อไปยังมีความจำเป็นต่อการสอบสวนส่วนที่ยังไม่แล้วเสร็จอย่างไร

หากผู้ต้องหาไม่ได้รับการปล่อยชั่วคราว ศาลพึงกำหนดระยะเวลาในการออกหมายขังโดยคำนึงถึงโทษจำคุกหรือโทษปรับที่อาจได้รับตามพฤติการณ์แห่งคดี ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการถูกคุมขังเกินกว่ากำหนดโทษจำคุกหรือโทษปรับ

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นเพื่อทำการสอบสวนหรือการฟ้องคดี พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการสามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายขังผู้ต้องหาไว้ภายในระยะเวลาและจำนวนครั้งตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ วรรคสี่ วรรคห้า และวรรคหก ซึ่งใช้อัตราโทษขั้นสูงของความผิดที่ถูกกล่าวหาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา กล่าวคือ ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน ๖ เดือน หรือปรับไม่เกิน ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังได้ครั้งเดียวมีกำหนดไม่เกิน ๗ วัน (มาตรา ๘๗ วรรคสี่) ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า ๖ เดือน แต่ไม่ถึง ๑๐ ปี หรือปรับเกินกว่า ๕๐๐ บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกิน ๑๒ วัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน ๔๘ วัน (มาตรา ๘๗ วรรคห้า) ความผิดอาญาที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงตั้งแต่ ๑๐ ปีขึ้นไป จะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ก็ตาม ศาลมีอำนาจสั่งขังหลายครั้งติด ๆ กันได้ แต่ครั้งหนึ่งต้องไม่เกิน ๑๒ วัน และรวมกันทั้งหมดต้องไม่เกิน ๘๔ วัน (มาตรา ๘๗ วรรคหก)

อย่างไรก็ตาม การที่ศาลอนุญาตให้ออกหมายขังผู้ต้องหา ไม่ว่าจะมีการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวในระหว่างการสอบสวนหรือไม่ ก็ย่อมส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหา ศาลจึงควรตรวจสอบความจำเป็นในการสอบสวนตามที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการระบุมา เพื่อไม่ให้การสอบสวนดำเนินไปอย่างล่าช้าเกินสมควรหรือมีการรวบรวมพยานหลักฐานเกินความจำเป็นแก่รูปคดี ดังนั้นในการพิจารณาสั่งขังแต่ละครั้ง นอกจากการทบทวนเหตุในการออกหมายขังตามมาตรา ๖๖ แล้ว ศาลพึงต้องพิจารณาความจำเป็นในการสอบสวน โดยตรวจสอบว่า พยานหลักฐานที่อยู่ระหว่างการรวบรวมนั้นมีความสำคัญหรือมีความเกี่ยวพันในคดีอย่างไร มีอุปสรรคข้อขัดข้องอย่างไรที่ทำให้การสอบสวนยังไม่แล้วเสร็จ

นอกจากนี้ ในกรณีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการร้องขอให้ศาลออกหมายขังโดยอ้างเหตุว่า ผู้ต้องหาที่มีพฤติการณ์จะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน ในการร้องขอออกหมายขังทุกครั้งศาลควรสอบถามให้ได้ว่า พยานหลักฐานที่เกรงว่าผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงดังกล่าวถูกรวบรวมเข้าสู่สำนวนการสอบสวนเสร็จเรียบร้อยแล้วหรือไม่ เพื่อพิจารณาถึงความจำเป็นในการคุมขังผู้ต้องหาต่อไป

ในความผิดบางข้อหา แม้จะมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงอยู่ในเกณฑ์ที่ศาลมีอำนาจสั่งขังได้หลายครั้ง เช่น คดีที่กล่าวหาว่าผู้ต้องหาซื้อเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครองโดยไม่ได้รับใบอนุญาตซึ่งต้องระวาง

โทษจำคุกไม่เกินสิบปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามพระราชบัญญัติอาวุธปืนฯ มาตรา ๗๒ วรรคสอง ซึ่งศาลมีอำนาจสั่งชั่งได้สูงสุดถึง ๘๔ วัน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๗ วรรคหก แต่หากพฤติการณ์แห่งคดีเป็นเรื่องที่ไม่ร้ายแรง และศาลพิจารณาเห็นว่าแนวทางมาตรฐาน การลงโทษจำเลยในคดีลักษณะดังกล่าวเป็นโทษจำคุกหรือกักขังในระยะเวลาสั้น ๆ หรือปรับเป็นจำนวนเงิน เพียงเล็กน้อย ศาลก็พึงพิจารณาสั่งชั่งไม่เกินกว่าจำนวนวันที่ผู้ต้องหาผู้นั้นอาจถูกจำคุกหรือกักขังในชั้น พิพากษาคดี เพื่อไม่ให้เกิดการคุมขังที่ไม่จำเป็น

ข้อ ๔๔/๔ คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้องโดยศาลไม่เคยออกหมายขังจำเลยในคดี นั้นมาก่อน หากศาลจะสั่งขังจำเลยในระหว่างพิจารณา ให้พิจารณาตามความในข้อ ๔๑ ข้อ ๔๒ ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๔/๑ โดยอนุโลม

คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ เมื่อศาลประทับฟ้องและได้ตัวจำเลยมาศาลแล้ว หากศาลจะสั่งขัง จำเลยในระหว่างพิจารณา ให้พิจารณาตามความในข้อ ๔๒ ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๔/๑ โดยอนุโลม

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๘ บัญญัติว่า “คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ เมื่อ ศาลประทับฟ้องและได้ตัวจำเลยมาศาลแล้ว หรือคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ เมื่อได้ยื่นฟ้องต่อศาลแล้ว ศาลจะสั่งขังจำเลยไว้หรือปล่อยชั่วคราวก็ได้” แม้บทบัญญัติดังกล่าวจะไม่ได้กำหนดเหตุในการสั่งขังจำเลยไว้ แต่การที่ศาลจะสั่งขังก็ย่อมจะต้องมีเหตุตามมาตรา ๖๖ ซึ่งนำมาใช้แก่การออกหมายขังในชั้นไต่สวนมูลฟ้อง และชั้นพิจารณาตาม มาตรา ๗๑ วรรคหนึ่ง เช่นกัน

คดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ยื่นฟ้อง หากมีการนำตัวจำเลยมาขอให้ศาลออกหมายขังตั้งแต่ ในชั้นสอบสวน ศาลย่อมมีโอกาสพิจารณาถึงเหตุสมควรในการออกหมายขังตามมาตรา ๖๖ มาก่อนแล้ว เมื่อพนักงานอัยการยื่นฟ้องและไม่ปรากฏว่าพฤติการณ์อันเป็นเหตุแห่งการออกหมายขังนั้นเปลี่ยนแปลงไป ศาลย่อมพิจารณาว่ามีเหตุสมควรในการออกหมายขังจำเลยนั้นในระหว่างพิจารณาต่อไปได้ อย่างไรก็ตาม หากเป็นคดีที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการอนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวจำเลยไปตั้งแต่ในชั้นสอบสวน โดยไม่เคยนำตัวมาขอออกหมายขังต่อศาลมาก่อน ต่อมาเมื่อมีการยื่นฟ้องคดี แม้ศาลจะประทับฟ้องจำเลย ไว้แล้ว แต่ในการที่ศาลจะสั่งขังจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๘๘ ก็พึงต้อง พิจารณาว่ามีเหตุสมควรในการออกหมายขังหรือไม่ ดังนั้น การพิจารณาในชั้นนี้ ข้อ ๔๔/๔ จึงกำหนดให้ พิจารณาตามความในข้อ ๔๑ ข้อ ๔๒ ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๔/๑ กล่าวคือ

(๑) พิจารณาว่า คดีมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้ต้องหาจะได้กระทำความผิดอาญา หรือไม่ (ข้อ ๔๑)

(๒) พิจารณาว่า จำเลยน่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุ อันตรายประการอื่นหรือไม่ โดยนำการประเมินความเสี่ยงเข้ามาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือประกอบการใช้ดุลย พินิจ (ข้อ ๔๒ และข้อ ๔๓)

(๓) คำนึงถึงความปลอดภัยและพิจารณาความคิดเห็นของผู้เสียหาย (ข้อ ๔๔)

(๔) หากเป็นกรณีที่มีเหตุออกหมายจับ แต่ถ้าศาลเห็นว่ายังมีวิธีป้องกันมิให้จำเลยหลบหนี หรือยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นได้ โดยเฉพาะในคดีความผิดลหุโทษ ความผิดอันยอมความได้ หรือคดีที่จำเลยมาปรากฏตัวต่อพนักงานสอบสวนโดยไม่มีการออกหมายจับ ศาลจะงดออกหมายจับและปล่อยชั่วคราวจำเลยไปในคราวเดียวกันโดยไม่ต้องให้จำเลยยื่นคำร้องขอปล่อยชั่วคราวเป็นอีกชั้นตอนหนึ่งก็ได้ (ข้อ ๔๔/๑)

คดีที่ราษฎรเป็นโจทก์ เมื่อศาลประทับฟ้องและได้ตัวจำเลยมาศาล ย่อมแสดงว่าศาลพิจารณาเห็นว่าคดีมีมูลและชี้ให้เห็นว่าคดีมีหลักฐานตามสมควรว่าจำเลยน่าจะกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม การจะสั่งจับจำเลยในชั้นนี้ ศาลพึงต้องพิจารณาต่อไปด้วยว่า จำเลยน่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่นหรือไม่ ข้อ ๔๔/๔ จึงกำหนดให้พิจารณาตามความในข้อ ๔๒ ข้อ ๔๓ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๔/๑

ข้อ ๔๔/๕ บรรดาเอกสารหรือภาพถ่ายที่ปรากฏชื่อหรือที่อยู่ของผู้เสียหายหรือพยานที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเสนอเป็นพยานหลักฐานต่อศาลในการร้องขอหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลย เมื่อเสร็จการพิจารณาในชั้นนี้แล้ว ให้ใส่ซองปิดผนึกแล้วให้เจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้

เนื่องจากการเสนอพยานหลักฐานเพื่อสนับสนุนเหตุในการออกหมายจับ ข้อ ๔๐ (๑) อาจมีเอกสารหรือภาพถ่ายบางอย่างที่ปรากฏชื่อหรือที่อยู่ของผู้เสียหายหรือพยาน ซึ่งหากมีการเปิดเผยให้เข้าถึงได้โดยง่ายก่อนที่จะมีการสืบพยานนั้นเสร็จสิ้นก็อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของผู้เสียหายหรือพยานได้ กฎหมายจึงให้ความคุ้มครองข้อมูลส่วนนี้ในระหว่างการดำเนินคดี ดังจะเห็นได้จากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๓/๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งกำหนดเป็นข้อยกเว้นให้ไม่ต้องยื่นเอกสารดังกล่าวในวันตรวจพยานหลักฐาน และมาตรา ๒๔๐ วรรคหนึ่ง กำหนดเป็นข้อยกเว้นให้ไม่ต้องส่งเอกสารดังกล่าวล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันไต่สวนมูลฟ้องหรือวันสืบพยาน ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของพยานและผู้เสียหายไม่ให้ต้องถูกเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลก่อนที่จะสืบพยานเสร็จสิ้น ข้อ ๔๔/๕ จึงกำหนดให้นำบันทึกคำให้การผู้เสียหาย บันทึกคำให้การพยาน เอกสารหรือภาพถ่ายที่ปรากฏชื่อหรือที่อยู่ของผู้เสียหายหรือพยาน ที่พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการเสนอเป็นพยานหลักฐานใส่ซองปิดผนึกแล้วให้เจ้าหน้าที่เก็บรักษาไว้เมื่อเสร็จการพิจารณาในชั้นนี้แล้ว